

PlutoF kasutusjuhend

Tööversioon seisuga 12.03.2017

PlutoF

Sisukord

[Sissejuhatus](#)

[Töölaud](#)

[Vaated](#)

[Paneelid](#)

[Kaart](#)

[Konto seaded](#)

[Otsing](#)

[Faili repositoorium](#)

[Järjehoidja](#)

[Otsingu salvestamine](#)

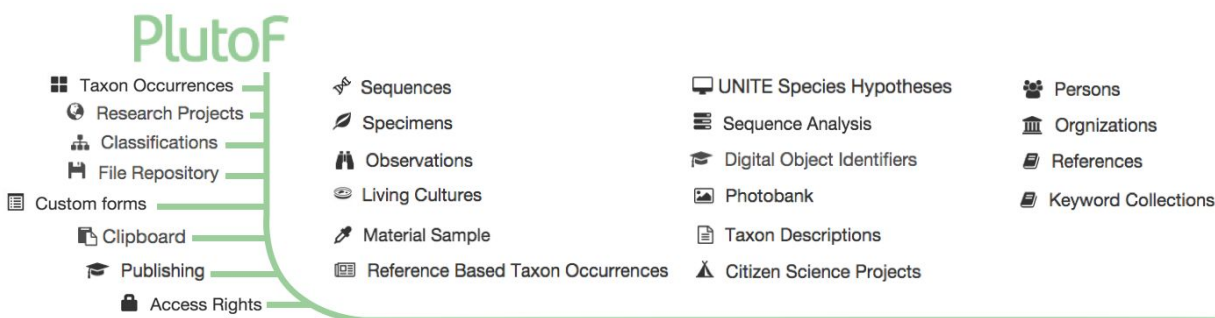
[Kohandatav menüü](#)

[Näpistahvel](#)

Sissejuhatus

PlutoF platvorm võimaldab loodusteaduslike andmete veebipõhist sisestamist, vaatamist ja täiendamist. PlutoF sobib biosüsteematekutele, ökoloogidele, elurikkuse uurijatele jt. uurimisandmete haldamiseks alates välitöödest kuni molekulaarsete analüüsideni.

Lisaks mitmekesise elurikkuse andmestiku sisestamise võimalustele on välja arendatud ka erinevad toetavad teenused, mis on kasutatavad üle kõikide moodulite (joonis 1).

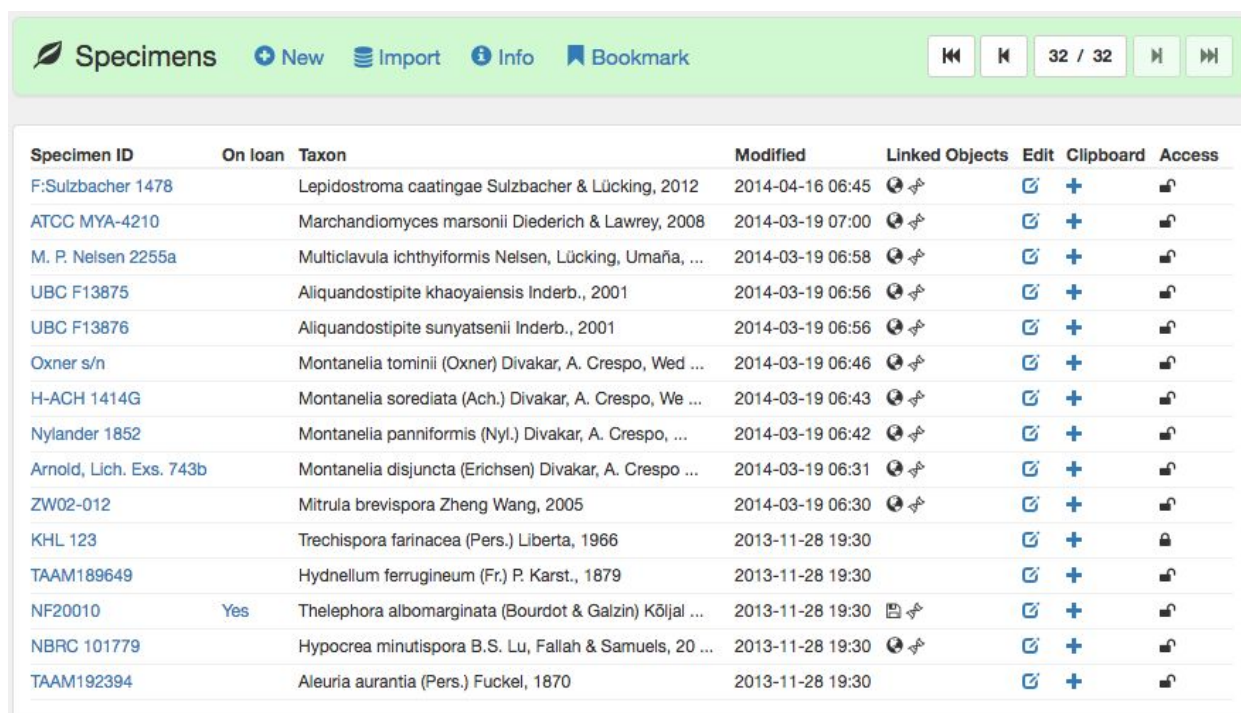

Joonis 1. PlutoF-i toetavad teenused ja moodulid. Baasteenused (vasakul) on kasutatavad üle kõikide moodulite.

Järgnevatel peatükkidel antakse ülevaade PlutoF platvormi moodulitest, töölaia struktuurist, kaardi ja otsinguvormide kasutamisest ning erinevatest baasteenustest.

Töölaud

Iga mooduli avamisel kuvatakse töölaual nimekiri kasutaja enda sisestatud kirjetest, mis on järjestatud viimase muutmise aja järgi (joonis 2). Vaikimisi kuvatakse viimased 20 kirjet, vanemate kirjeteni saab liikuda navigeerimisriba abil. Navigeerimisribal asuvad ka lingid uue kirje sisestamise lehele, impordi moodulisse ja infolehele, ning otsing, mis töötab üle kõigi sama mooduli avalike kirjete. Otsingutulemused kuvatakse kasutajale täppisotsingu tulemuste lehel (vt peatükki "Otsing").

The screenshot shows the 'Specimens' module interface. At the top, there is a navigation bar with 'Specimens' and buttons for 'New', 'Import', 'Info', and 'Bookmark'. On the right, there are navigation icons and a page indicator '32 / 32'. Below the navigation bar is a table with the following columns: Specimen ID, On loan, Taxon, Modified, Linked Objects, Edit, Clipboard, and Access. The table contains 16 rows of specimen records.

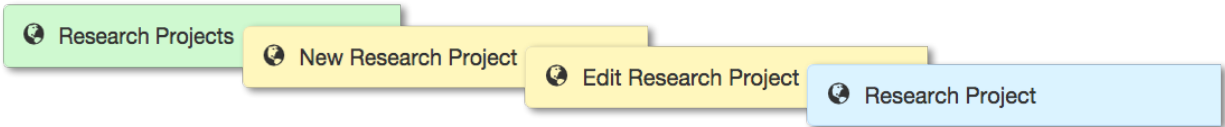
Specimen ID	On loan	Taxon	Modified	Linked Objects	Edit	Clipboard	Access
F:Sulzbacher 1478		Lepidostroma caatingae Sulzbacher & Lücking, 2012	2014-04-16 06:45				
ATCC MYA-4210		Marchandiomyces marsonii Diederich & Lawrey, 2008	2014-03-19 07:00				
M. P. Nelsen 2255a		Multiciavula ichthyiformis Nelsen, Lücking, Umaña, ...	2014-03-19 06:58				
UBC F13875		Aliquandostipite khaoyaiensis Inderb., 2001	2014-03-19 06:56				
UBC F13876		Aliquandostipite sunyatsenii Inderb., 2001	2014-03-19 06:56				
Oxner s/n		Montanelia tominii (Oxner) Divakar, A. Crespo, Wed ...	2014-03-19 06:46				
H-ACH 1414G		Montanelia soreliata (Ach.) Divakar, A. Crespo, We ...	2014-03-19 06:43				
Nylander 1852		Montanelia panniformis (Nyl.) Divakar, A. Crespo, ...	2014-03-19 06:42				
Arnold, Lich. Exs. 743b		Montanelia disjuncta (Erichsen) Divakar, A. Crespo ...	2014-03-19 06:31				
ZW02-012		Mitruia brevispora Zheng Wang, 2005	2014-03-19 06:30				
KHL 123		Trechispora farinacea (Pers.) Liberta, 1966	2013-11-28 19:30				
TAAM189649		Hydnellum ferrugineum (Fr.) P. Karst., 1879	2013-11-28 19:30				
NF20010	Yes	Thelephora albomarginata (Bourdot & Galzin) Kõjäl ...	2013-11-28 19:30				
NBRC 101779		Hypocrea minutispora B.S. Lu, Fallah & Samuels, 20 ...	2013-11-28 19:30				
TAAM192394		Aleuria aurantia (Pers.) Fuckel, 1870	2013-11-28 19:30				

Joonis 2. Eksemplaride mooduli töölaud.

Vaated

Töölaual erinevad vaated on eristatavad navigeerimisriba värvi järgi (joonis 3) –

- Roheline – lehel kuvatakse sisestatud objektide nimekiri
- Kollane – uue objekti lisamine või olemasoleva muutmine
- Sinine – konkreetse objekti detailne vaade

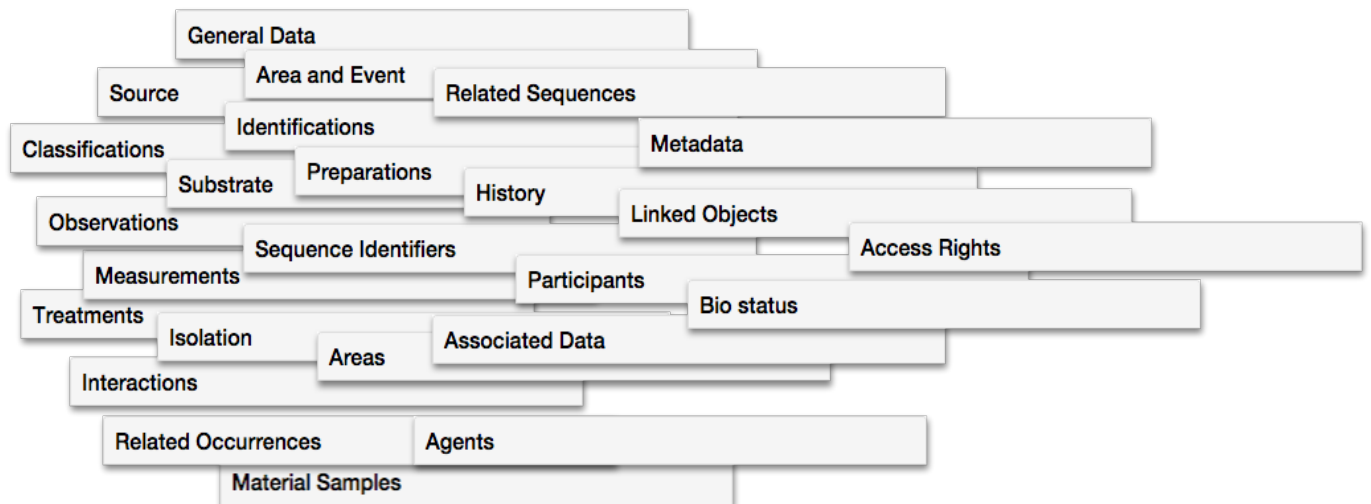

Joonis 3. Töölaua erinevad vaated.

Navigeerimisribal asuvad vaate spetsiifilised abivahendid (*Lisa uus, Muuda, Kustuta, Kopeeri, Lingi, Modereeri, Lisa järjehoidjatesse, Töölaud, Laadi alla, Puhasta väljad, Salvesta otsing, Info, Tagasi*).

Paneelid

Andmed kirje kohta on grupeeritud paneelidesse (joonis 4). Erinevate paneelide olemasolu sõltub moodulist. Kirje detailvaates on paneelid avatud vaid sinna paneeli kuuluvate andmete olemasolul, paneeli avamiseks ja sulgemiseks tuleb klikata paneeli päisel. Keerulisematel paneelidel on omakorda lingid erinevate toimingute tegemiseks (*Lisa uus, Muuda*).

Joonis 4. Võimalike paneelide nimekiri.

Kaart

Kaardivaade (joonis 5) on ühtne üle PlutoF töölaua, kuid võimalikud toimingud kaardil sõltuvad konkreetsest vaatest (näiteks on punkti ja polügoni joonistamine võimalik vaid objekti sisestus- ja muutmisvormis). Allpool on ära toodud detailne loetelu kaardil tehtavatest toimingutest.

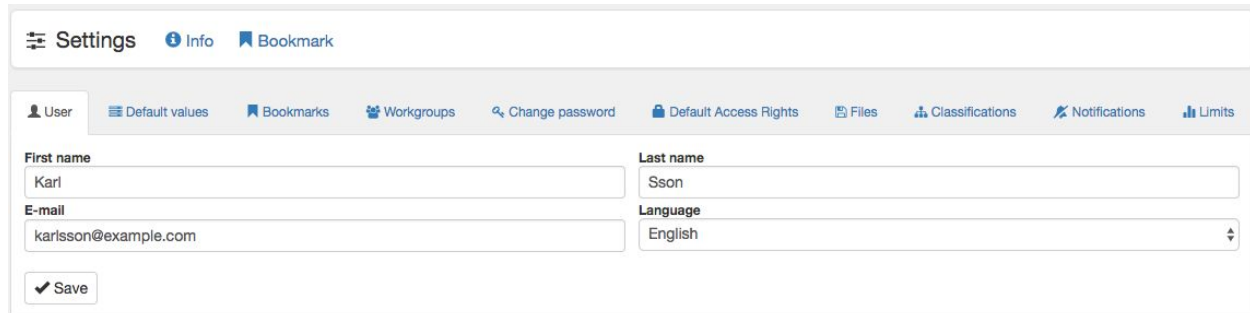
The screenshot shows the 'Area and Event' interface. On the left, there is a map of Estonia with a 'Location tool' overlay. The tool includes a 'Locate point' search bar, a 'Land' button, a 'Zoom in' button, a 'Zoom out' button, a 'Full screen' button, and a 'Close' button. The map shows major cities like Helsinki, Tallinn, and Tartu. On the right, there is a form for entering data. The form is divided into two sections: 'Existing area' and 'Sampling Event'. The 'Existing area' section includes fields for Name, Accuracy (m), Country (Estonia), Method, Latitude (d dm dms), Longitude, State, District, and Commune/City. The 'Sampling Event' section includes fields for Begin date, End date, Begin time, End time, and Event description. There is also a 'Collected by' field with a 'Type to find...' search bar and a user icon.

Joonis 5. Kaardivaade kirje sisestusvormis.

- Ava projekti/püsiala paneel sidumaks kirjeid projekti ja/või püsialaga ()
- Alusta sisestamist: minu asukoht () või otsi sisestatud koordinaatide järgi ()
- Asukohainfo väljad täidetakse võimalusel automaatselt
- Täidetud väljad on hiljem ka käsitsi muudetavad
- Vaated: vaikimisi, täisekraan ()
- Aluskaardid ja kihid ()
- Tööriistad: sulge/ava tööriistad (), liigu kaardil (), muuda (), punkti/riigi valik (), polügoni joonistamine (), kast polügoni joonistamine (), ringi joonistamine (), tühjenda kaart ()
- Kiirvalikud: polügoni sulgemine (topelt-klikk), vali mitu (Shift + vali ala/punkt), ala suurendus (, Shift + joonista), punkti suurendus (hiire kerimine)

Konto seaded

Kasutaja konto seadete muutmiseks tuleb peamenüüst valida “Seaded” (Joonis 6).

The screenshot shows a user settings interface. At the top, there are tabs for 'Settings', 'Info', and 'Bookmark'. Below this is a 'User' section with a sub-menu containing 'Default values', 'Bookmarks', 'Workgroups', 'Change password', 'Default Access Rights', 'Files', 'Classifications', 'Notifications', and 'Limits'. The main form contains fields for 'First name' (Karl), 'Last name' (Sson), 'E-mail' (karlsson@example.com), and 'Language' (English). A 'Save' button is located at the bottom left of the form.

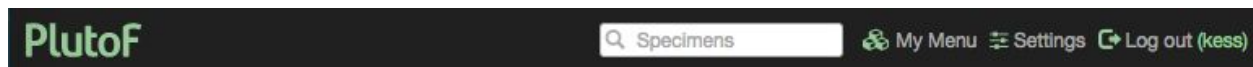
Joonis 6. Kasutaja konto seadete muutmise lehekülg.

Lehel on võimalik muuta järgmisi seadeid -

- Kasutaja andmed - eelistatud keele, kaardikihi, projekti, sisestusvormide ja asutuse valik ning kasutaja andmete muutmine;
- Järjehoidjad - salvestatud järjehoidjate ja otsingute vaatamine ning kustutamine;
- Töörühmad - töörühmade loomine ja haldamine. Töörühmaga liitumine ja lahkumine.
- Muuda salasõna;
- Vaikimisi õigused - sellel lehel sätitud õigused rakenduvad automaatselt uute kirjete sisestamisel. Iga üksiksisestuse ajal on võimalik vaikimisi õiguseid ka muuta.
- Failid - võimalik on ära määrata sisestatavate failide vaikimisi autoriõiguse mäрге, litsentsitüüp, omanik ja autorid;
- Klassifikatsioonid - võimalik on täpsustada eelistatud elupaiga ja taksonite klassifikatsioonid. Mittevalitud klassifikatsioonid kasutaja sisestusvormides ei kuvata;
- Teated - süsteemi poolt kasutaja e-mailile saadetud teated on võimalik siin välja lülitada;
- Limiidid - ära on toodud näpistahvli ja failirepositooriumi kasutus. Vaikimisi on kasutajate näpistahvli limiidiks 1000 kirjet - lubatud kirjete arvu saab vajaduspõhiselt suurendada võttes meiega ühendust aadressil support@plutof.ut.ee.

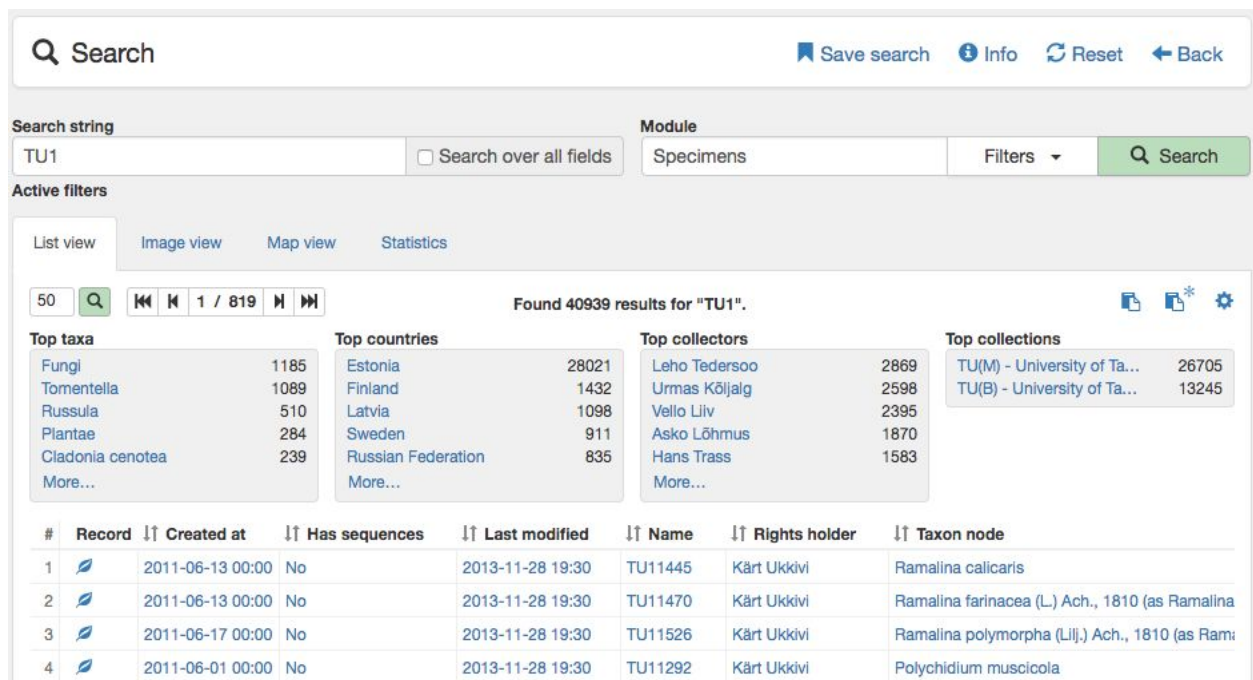
Otsing

Täppisotsing võimaldab sõltuvalt moodulist kombineerida erinevaid otsinguparameetreid ja filtreid. Otsingusse saab siseneda kas lehe päises asuvast otsinguaknast (Joonis 7) või peamenüüst “Otsing” lingi alt.

Joonis 7. Otsingumoodulisse sisenemine lehe päisest.

Otsingutulemused kuvatakse täppisotsingu moodulis (joonis 8), kus saab lisada täiendavaid otsingufiltreid ning teha toiminguid otsingu tulemusena tagastatud objektidega. Allpool on ära toodud detailne loetelu täppisotsingu võimalustest.

The image shows a search results page for the query 'TU1'. At the top, there is a search bar with 'TU1' entered and a 'Search' button. Below the search bar, there are options for 'Search over all fields' and 'Module' (set to 'Specimens'). The page displays 'Found 40939 results for "TU1"'. There are four summary sections: 'Top taxa' (listing Fungi, Tomentella, Russula, Plantae, Cladonia cenotea), 'Top countries' (listing Estonia, Finland, Latvia, Sweden, Russian Federation), 'Top collectors' (listing Leho Tedersoo, Urmas Kõljalg, Vello Liiv, Asko Lõhmus, Hans Trass), and 'Top collections' (listing TU(M) - University of Ta... and TU(B) - University of Ta...). At the bottom, there is a table with columns for '#', 'Record', 'Created at', 'Has sequences', 'Last modified', 'Name', 'Rights holder', and 'Taxon node'. The table shows four records with their respective details.

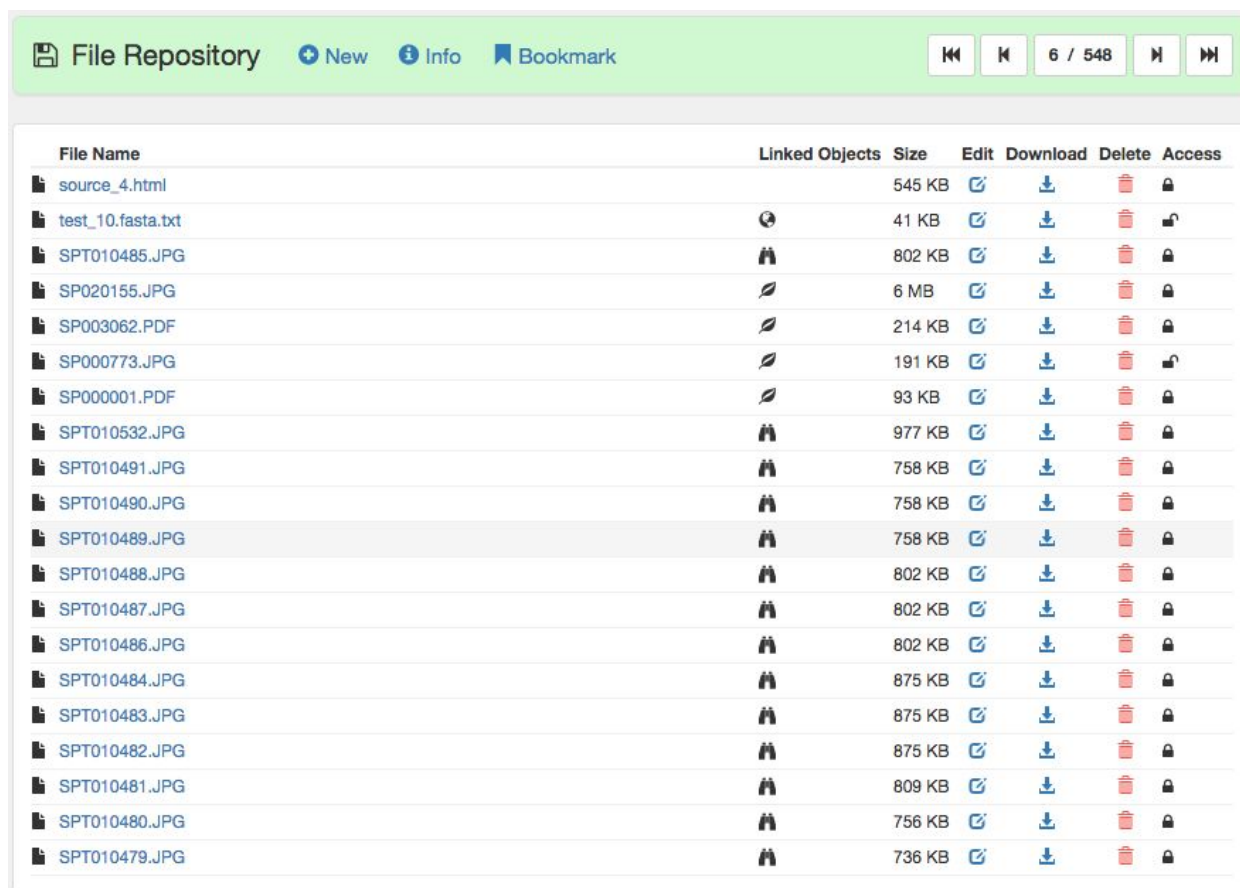
Joonis 8. Täppisotsingu mooduli vaade.

- Otsingutulemusi saab kuvada kaardil ([Map view](#)) geoinfo olemasolul
- Otsingutulemusi saab kuvada galerii vaates ([Image view](#)) pildi olemasolul
- Otsingutulemuste graafikud on leitavad statistika vahelehel ([Statistics](#))
- Otsingutulemusi saab sorteerida klikates noolte sümbolile välja nime ees ([↑ ↓](#))
- Otsingutulemuste detailsust saab reguleerida ([⚙](#))

- Otsingutulemusi saab saata näpistahvlile (- saada kirjed käesoleval lehel, - saada kõik otsingutulemused, - saada konkreetne kirje)
- Täpsema otsingu koostamiseks tuleb kasutada filtreid ()
- Filtreid saab koostada taksoni, aja, asukoha ja objekti omaduste järgi.
- Taksoniesinemiste otsing kuvab ka “Top tulemuste” nimekirjad (nt kõige sagedasemad taksonite nimed, riigid, jt). Nimekirja elemendid on klikatavad ja lisatakse klikkamisel rakendatud otsinguparameetrite nimekirja.

Faili repositoorium

Faili repositooriumi töölaual (joonis 9) kuvatakse nimekiri kasutaja failidest - seosed teiste kirjetega (nt vaatlused, eksemplarid), faili suurus, otselingid faili metaandmete muutmiseks ja allalaadimiseks ning faili õigused. Vaikimisi kuvatakse viimased 20 kirjet, vanemate failideni saab liikuda navigeerimisriba abil.

File Name	Linked Objects	Size	Edit	Download	Delete	Access
source_4.html		545 KB				
test_10.fasta.txt		41 KB				
SPT010485.JPG		802 KB				
SP020155.JPG		6 MB				
SP003062.PDF		214 KB				
SP000773.JPG		191 KB				
SP000001.PDF		93 KB				
SPT010532.JPG		977 KB				
SPT010491.JPG		758 KB				
SPT010490.JPG		758 KB				
SPT010489.JPG		758 KB				
SPT010488.JPG		802 KB				
SPT010487.JPG		802 KB				
SPT010486.JPG		802 KB				
SPT010484.JPG		875 KB				
SPT010483.JPG		875 KB				
SPT010482.JPG		875 KB				
SPT010481.JPG		809 KB				
SPT010480.JPG		756 KB				
SPT010479.JPG		736 KB				

Joonis 9. Faili repositooriumi töölaual vaade.

Navigeerimisribal asub ka lihtotsing, mis töötab üle kõikide avalike failide. Otsingutulemused kuvatakse täppisotsingu moodulis, mis võimaldab soovi korral koostada keerukamaid päringuid. Faile saab siduda teiste PlutoF kirjetega läbi “Seotud objektid” paneeli kas faili või seotud kirje sisestus- ja muutmisevormis.

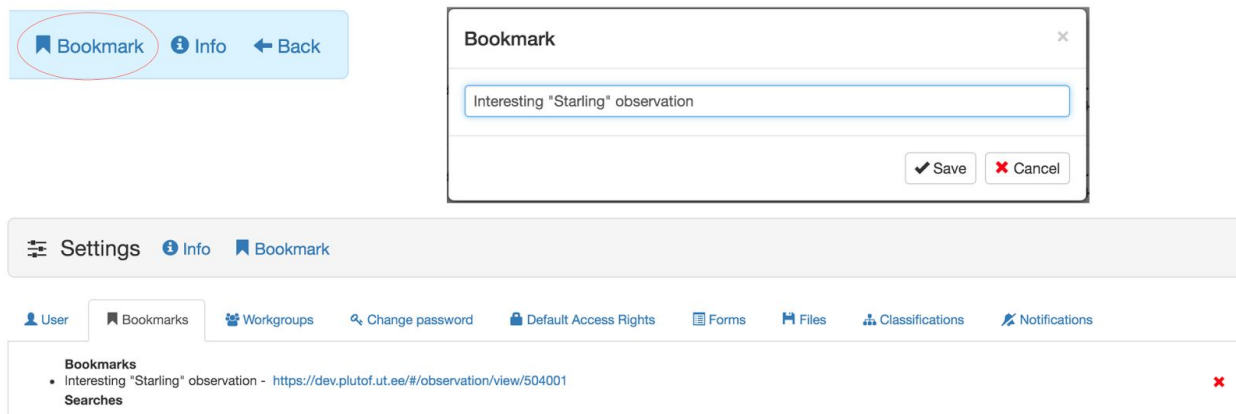
Faili repositooriumi saab faile üles laadida kahel viisil (joonis 10) - repositooriumist (,) või seotud objektide paneelilt ().

Joonis 10. Failide üleslaadimise võimalused PlutoF töölaual.

Järjehoidja

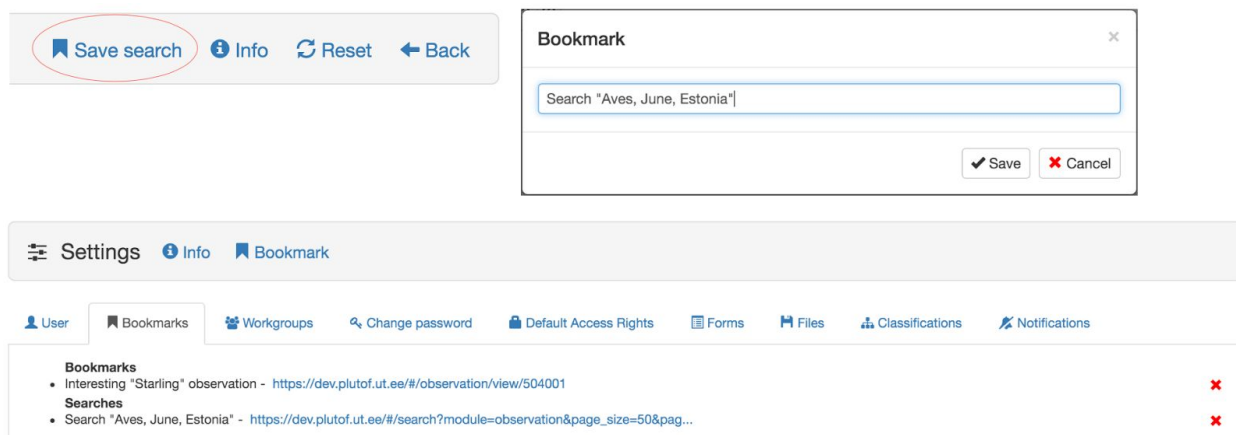
Töölaua on võimalik lisada järjehoidjaid klikates navigeerimisribal lingil *Lisa järjehoidjatesse* ning andes salvestatavale lingile nime. Järjehoidjaid on võimalik vaadata ja kustutada avades nende nimekirja kas 1) kohandatavas menüüs () või 2) kasutaja seadete lehel (joonis 11).

Joonis 11. Järjehoidja salvestamine ja vaatamine.

Otsingu salvestamine

Sarnaselt lehekülgedele on võimalik järjehoidjatesse salvestada ka otsinguid. Selleks tuleb täppisotsingu lehel klikata lingil *Salvesta otsing* ning anda otsingule nimi (joonis 12). Salvestatud otsinguid saab sarnaselt järjehoidjatele vaadata ja kustutada kas 1) kohandatavas menüüs () või 2) kasutaja seadete lehel.

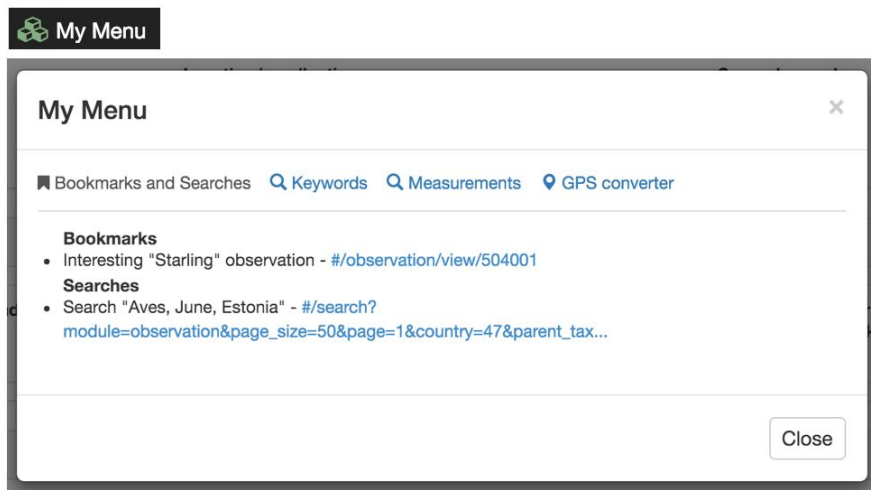

Joonis 12. Otsingu salvestamine ja vaatamine.

Kohandatav menüü

Kohandatav menüü (joonis 13) on avatav lehe üleval paremas nurgas asuva klotside ikooni alt ning sisaldab kiirteid erinevate töölaua toiminguteni –

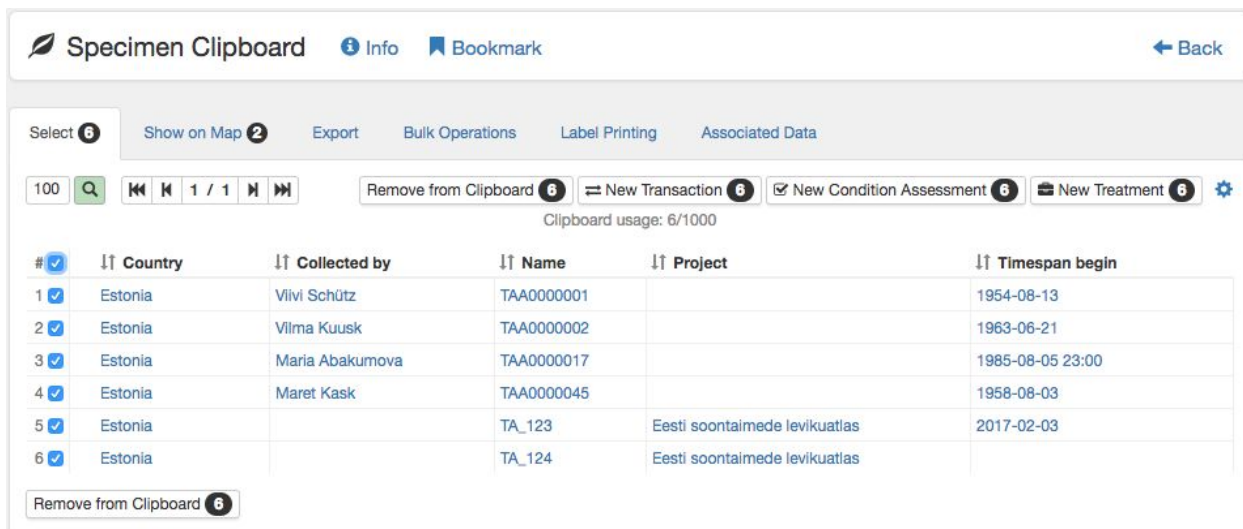
- Järjehoidjad ja salvestatud otsingud
- Märksõnade otsing
- Vormi elementide (tunnuste) otsing
- GPS konverter

Joonis 12. Kohandatava menüü vaade.

Näpistahvel

Näpistahvel (joonis 14) võimaldab koostada kasutajaspetsiifilisi objektide nimekirju, millega erinevaid toiminguid teha (nt. andmeid tekstifaili alla laadida, kirjeid kaardil kuvada, etikette printida, õiguseid muuta, jm).

The screenshot shows the 'Specimen Clipboard' interface. At the top, there are navigation links for 'Info' and 'Bookmark', and a 'Back' button. Below this is a toolbar with options: 'Select', 'Show on Map', 'Export', 'Bulk Operations', 'Label Printing', and 'Associated Data'. A search bar shows '100' items. Below the search bar are buttons for 'Remove from Clipboard', 'New Transaction', 'New Condition Assessment', and 'New Treatment', along with a settings gear icon. A status bar indicates 'Clipboard usage: 6/1000'. The main area contains a table with columns: '#', 'Country', 'Collected by', 'Name', 'Project', and 'Timespan begin'. The table lists six specimens, all from Estonia, with their respective collectors and names. The last two specimens have associated projects: 'Eesti soontaimede levikuatlas'.

#	Country	Collected by	Name	Project	Timespan begin
1	Estonia	Vilvi Schütz	TAA0000001		1954-08-13
2	Estonia	Vilma Kuusk	TAA0000002		1963-06-21
3	Estonia	Maria Abakumova	TAA0000017		1985-08-05 23:00
4	Estonia	Maret Kask	TAA0000045		1958-08-03
5	Estonia		TA_123	Eesti soontaimede levikuatlas	2017-02-03
6	Estonia		TA_124	Eesti soontaimede levikuatlas	

Joonis 14. Eksemplaride näpistahvli vaade.

Näpistahvli funktsionaalsus sõltub kirje tüübist –

1. **Eksemplarid** - kaardil kuvamine, andmete eksport (CSV, liikide nimekiri, Darwin Core arhiiv), etikettide printimine (PDF), toimingud mitme kirjega (ala, sündmuse, üldandmete ja õiguste muutmine). Valitud kirjeid saab töölaualt saata otse kogude transaktsiooni, seisundi hinnangu ja hoolduste sisestusvormi;
2. **DNA järjestused** – kaardil kuvamine, andmete eksport (CSV, FASTA, liikide nimekiri, geenipanga (GenBank) üleslaadimisfail), toimingud mitme kirjega (ala, sündmuse, üldandmete ja õiguste muutmine);
3. **Vaatlused** – kaardil kuvamine, andmete eksport (CSV, liikide nimekiri, Darwin Core arhiiv), toimingud mitme kirjega (ala, sündmuse, üldandmete ja õiguste muutmine);
4. **Pildipanga kirjed** – kaardil kuvamine, toimingud mitme kirjega (ala, sündmuse, üldandmete ja õiguste muutmine);
5. **Elus eksemplarid** – kaardil kuvamine, andmete eksport (CSV, liikide nimekiri, Darwin Core arhiiv), etikettide printimine (PDF), toimingud mitme kirjega (ala, sündmuse, üldandmete ja õiguste muutmine).

Näpistahvlile saab kirjeid saata enda sisestuste nimekirjavaates, kirje detailvaates või lehekülje kaupa täppisotsingus.

NB! Vaikimisi on kasutajate näpistahvli limiidiks 1000 kirjet - lubatud kirjete arvu saab vajaduspõhiselt suurendada võttes meiega ühendust aadressil support@plutof.ut.ee.